

**Татар гомуми белем бирү оешмаларында укучы балалар өчен
татар теленнән республика олимпиадасының
муниципаль туры сораулары
2017-2018 уку елы. 6 нчы сыйныф**

Үткәру вакыты 90 минут
максималь балл - 62

I. Тестлардан берәр дөрес җавапны билгеләгез.

1. Ирен гармониясе чагылыш тапкан сүз кулланылган жөмләне билгеләгез. (2 балл)
 - а) Ноябрь узды, ә кар һаман төшми дә төшми. (Ә.Еники)
 - ә) Быел, әйтергә кирәк, караңгы көз дә бик озакка сузылган иде. (Ә.Еники)
 - б) Берәз сүзсез торганнан соң, солдат сорап куйды. (Ф.Хөсни)
 - в) Шушы соравыма җавап табарга теләп, беркөнне мин урманга киттем. (Ф.Яруллин)
2. Жөмләдәге ГСТ калыбына туры килгән ижеклар саны дөрес күрсәтелгән рәтне билгеләгез. (2 балл)

Яңгырдан соң кояш бар, алдаудан соң оят бар. (Мәкаль)

 - а) 7; ә) 8; б) 11; в) 12.
3. Яңгыраулыкта һәм саңгыраулыкта ярашу күренеше чагылыш тапмаган жөмләне билгеләгез. (2 балл)
 - а) Хәсән Туфан әсәрләрендә хезмәт халкын зурлады. (Г.Бәширов)
 - ә) Үләннәр корыган, яфрактар саргайган, җил ыжгыра. (Ш.Камал)
 - б) Менә, сызылып кына, җәйге таң ата. (Г.Галиев)
 - в) Юк, учлап карамыйча булмый иде бу беренче карны! (Ә.Еники)
4. Архаизмнардан гына торган рәтне билгеләгез. (2 балл)
 - а) әчмуха, гөрәнкә, кистән, чулпы;
 - ә) гакыл, өмит, ошбу, инану;
 - б) имидж, факс, сканер, рәп;
 - в) авызга су кабу, салам кыстыру, җил куу, ут йоту.
5. Фразеологик әйтелмәнең мәгънәсе дөрес аңлатылган рәтне билгеләгез. (2 балл)

Коры кул белән калу

 - а) алдану;
 - ә) бер кулсыз калу;
 - б) әйберне урлагач тотылмау;
 - в) дусларсыз калу.
6. Исем ясагыч кушымчалардан гына торган рәтне билгеләгез. (2 балл)
 - а) -ның/-нең, -ны/-не, -га/-гә, -дан/-дән;
 - ә) -ым/-ем, -ың/-ең, -ы/-е, -ыбыз/-ебез;
 - б) -ыш/-еш, -лык/-лек, -как/-кәк, -ак/-әк;
 - в) -ык/-ек, -чыл/-чел, -гыр/-гер, -сыз/-сез.

7. Мәкальдәге калын хәрәфләр белән бирелгән исемнең үзенчәлекләре дәрәс күрсәтелгән рәтне билгеләгез. (2 балл)

Теле озын кешенең акылы кыска булыр.

а) уртаклык исем, ясалма, берлек санда, тартым белән төрләнмәгән, иялек килешендә;

ә) уртаклык исем, тамыр, берлек санда, тартым белән төрләнмәгән, иялек килешендә;

б) уртаклык исем, тамыр, берлек санда, тартым белән төрләнмәгән, иялек килешендә;

в) уртаклык исем, тамыр, берлек санда, тартым белән төрләнмәгән, төшем килешендә.

8. Эндәш сүз кулланылган жөмләнә билгеләгез. (2 балл)

а) Иртә белән яктырганны көтеп ятма! (Г.Бәширов)

ә) Карның күзе буламыни? (Р.Төхфәтуллин)

б) Ә син нигә куанасың? (В.Бианки)

в) Я, ниләр күрдегез, кунаклар? (М.Әмир)

9. Тиндәш кисәкләрә бүлүчә теркәгечләр белән бәйләнгән жөмләнә билгеләгез. (2 балл)

а) Иркәли һәм сөя кояшның яктысы. (Г.Тукай)

ә) Әллә күпкә, әллә бик озакка, ахры, мәңгә оныта алмамын. (Һ.Такташ)

б) Утта янмый, суда батмый. (Табырмак)

в) Көз инде кырларга да, аланнарда да килде. (Г.Хәсәнов)

10. Тойгылы жөмләнә билгеләгез. (2 балл)

а) Идел дә шундый зурмы, әти? (Г.Гобәй)

ә) Яшел төс ул – яшәү төсә. (Мөжәһит)

б) Исегездән чыкмасын бүгенгә көн! (Ч.Айтматов)

в) Мондый мул, сихри яктылык ап-ак кышта гына була!
(Д.Гайнетдинова)

II. Башыгызны эшләтегез.

Урман сүзеннән 10 яңа сүз ясагыз. (10 балл)

III. Теоретик бирем.

Көнбатыш диалект турында белгәннәрегезне языгыз, фикерегезне мисаллар ярдәмендә дәлилләгез. (10 балл)

IV. Гамәли-ижади бирем.

Эшле кеше – көчле кеше. (Мәкаль)

1. *Көчле* сүзенә фонетик анализ ясагыз. (5 балл)

2. *Кеше* сүзенә лексик анализ ясагыз. (3 балл)

3. *Эшле* сүзенә морфологик анализ ясагыз. (3 балл)

4. Жөмләнәң иясен билгеләгез. (1 балл)

5. Әлеге тема белән бәйле фикерләрегезне 12-15 жөмләдән торган бәйләнешле текст итеп языгыз. (10 балл)